

גזע הסימנטלר בגרמניה
(בעקבות סיור מקצועי)

לשם הדגמת הפעולה המסועפת המבוצעת ב"גרוב" מובאים הנתונים הבאים:

הובאו למבחן	ב"גרוב	ב"נוישטט	ס"ה
פרים צעירים	389	180	569
מס' צאצאים שנשפטו	11907	8862	20769
מתוכם פרות	7518	3877	11395
פרים שהגיעו למבחן			
עם יותר מ-20 בנות	268	80	348

נתונים אלה מתיחסים לשנת 1969. לשם הסברת המספרים הנ"ל יש להוסיף כי ב"גרוב" מתרכזות כל עבודת הטיפוח של האגודות להזרעה במדינת באוואריה. נתוני ביקורת החלב המעוררים בדים באמצעות מחשב במרכז המיכון של משרד החקלאות במינכן מובאים הנה לשם ניתוחם (ע"י ד"ר אברדונק). כמו כן מובאות לכאן תוצאות תחנות המבחן האחרות בבאוואריה. מכיון שהאגודה להזרעה בנוישטט מהווה יחידה בפני עצמה, מובאים הנתונים משם בנפרד.

מעניינים עבורנו הנתונים של גזע הסימנטלר בהשוואה לגזע השחור-לבן שפורסמו ב"גרוב", במשקי ביקורת החלב בבאוואריה. על יסוד הנתונים הנ"ל נוכל לעמוד על אופיו ויכולתו של הסימנטלר בהשוואה לשחור-לבן.

סימנטלר	שחור-לבן	
6764	121	מס' הראשים
171	3	צאצאים של מס' אבות
129.7	130.5	גובה בכתפיים בס"מ
190.7	184.6	היקף החזה בס"מ
532	497	משקל ביום השיפוט בק"ג
32.6	29.7	גיל השיפוט בחודשים
19.4	17.4	גיל הזרעה ראשונה בח'
286.4	276.4	משך ההריון בימים
3.27 *	4.13 *	הערכת העטין (ניקוד)
		ממוצע שנתי
3865	4304	בביקורת חלב בק"ג

* מתוך מקסימום 5 נקודות.

במסגרת סיור מקצועי בגרמניה, ערכתי ביקורים במספר תחנות מבחן, במוסדות מחקר העוסקים בטיפוח הבקר, בתערוכות בקר אזוריות ובתערוכת יובל ה-90 של ספר העדר האולדנבורגי שבצפון גרמניה.

אחד המוסדות המרכזיים בשטח גידול בעלי-חיים הוא "גרוב" השוכן בבאוואריה, לא הרחק ממינכן. פעילותו של המוסד מגוונת ועניפה ומתחלקת לשתי שלוחות עיקריות: (1) השכלה והדרכה; (2) מחקר. במסגרת הקניית השכלה נערכים כאן קורסים לרופאים וטרינריים, לבוגרי אוניברסיטאות בשטח הנהלת המשק החקלאי, לדוקטורנטים בטיפוח ומימשק, למדריכים חקלאיים, למזריעים, מפקחי ביקורת החלב ומיכון החליבה, לסטנאים והנדסאים העוסקים במיבני המשק החקלאי. קיימת כאן מחלקה טכנית הערמדת על רמה גבוהה ומקיימת תערוכה מתמדת המציגה פרויקטים למיבני משק, מכוני חליבה, מיבנים ליונקים, לפיטום וכו', תוך הצגת חומרי בנין שונים ותחשיביהם. בין המשתלמים כאן נמצאים רבים מארצות חוץ, בעיקר מארצות מתפתחות, דרום-אמריקה, אסיה ואפריקה. מטרתו העיקרית של המוסד היא עידכון הידע והספקת מידע על המתחדש בשטח גידול בעלי-חיים בעולם כולו. במשך שנת 1969 ביקרו במקום כ-13,000 מבקרים ב"ימי הדלת הפתוחה".

התעניינותי התרכזת בבעיות טיפוח הבקר. הפעילויות בשטח זה הן: א) מבחני הצאצאים במהירות הגדילה, הכוללים את המבחן העצמי של הפר; ב) מבחן תנובת החלב למבכירות; ג) מבחנים לבדיקת הקורלציות בין תחלובה ראשונה והבאות אחריה; ד) מבחני מהירות גדילה של העגלים הגדלים בתחנות המבחן בהשוואה לאלה הגדלים במשק האיכר; ה) הצלבות של גזעי חלב ובשר, לשם הגברת תפוקת הבשר בגזעי החלב. כאן ראויים לתשומת-לב מיוחדת הצלבות בגזע הפריזי (שחור-לבן) עם הפלקפי (סימנטלר) ושחור-לבן עם שרולה.

בתוך קבוצת העגלים צאצאי פר אחד, שנבחרו באקראי נמצאים שני עגלים שהם תוצאה של זיווגים מתוכננים ומיועדים לרבייה באגודות להזרעה. כאן נערך מבחנם העצמי בהשוואה לעגלים האחרים ועל כן החזקתם שווה עד גיל 420 יום. מדידת התשריר (עומק השריר) של העגלים הנ"ל מבוצעת באמצעות מכשיר (Echolotest). עגלים אלה נבחנו לקריטריונים נוספים, כגון: ליבידו, כושר הרבעה. מבוצעות 6 הקפצות תוך 6 שבועות לשם בחינת טיב הזירמה, על כל בחינותיה המאקרוסקופיות והמיקרוסקופיות, התאמה לבושת המלאכותית, התאמה לחומרי המיהול, והתאמה להקפאה עמוקה. מחיר ההזנה של העגל בתחנה — 3 ד. מרק ליום.

להלן מבחנים השוואתיים של קבוצות עגלים:

סימנטלר	שחור-לבן	
76	12	מספר עגלים
31 יום	39 יום	גיל הכניסה לתחנה
82 ק"ג	66 ק"ג	משקל ביום הכניסה
165 "	155 "	" "
338 "	318 "	" "
444 "	414 "	" "
506 "	471 "	" "
595 "	557 "	" "
1112 גרם	1036 גרם	תוספת משקל מהלידה
1197 "	1119 "	בתקופת הפיטום
64	63	% הטבחה
734	681	התפוקה נטו גרם
74.8 ק"ג	65.5 ק"ג	הפיסטול *

* החלקים בעלי הערך המירבי.

העגלים נשחטים בבית-המטבחיים המיוחד למטרות מחקר הנמצא ב"גרוב". כל חלק של הטבחה נשקל בנפרד; כגון: השומן והעור, הרגליים וכו'. לפי נתוני התחנה בשנת 1969, הרכב הטבחה של 382 עגלים סימנטלר בגיל 500 יום היה כדלקמן:

תוצאות מבחני מהירות הגדילה של העגלים מגזע הסימנטלר שגדלו ב"גרוב" הם כדלקמן:

ב־35 קבוצות 420 עגלים, מתוכם נשחטו 380. משקל שחיטה 574 ק"ג בגיל 499 יום. תוספת יומית 1071 גרם, לאחר הורדת משקל הלידה של 40 ק"ג. התוספת היומית מהיום ה־112 עד השחיטה 1122 גרם.

כיצד גדלים עגלים אלה?

12 עגלים בני פר אחד מובאים לתחנה בגיל 3—6 שבועות. הבחירה מבוצעת באקראי ע"י האגודות להזרעה. נתוני הגוף והייצור של האמהות נמסרות לתחנה ע"י השופטים. העגלים מובאים לתחנה לאחר זיהויים באמצעות קבוצות דם. ב"גרוב" 240 מקומות, כלומר אפשרות מבחן של 14 קבוצות בשנה. כל קבוצה שווה בתחנה כ־470 יום. גיל השחיטה — 500 יום.

החזקה: בתאים מבודדים עד היום ה־112.

הזנה: 25 ק"ג תחליף חלב, במשך בתקופת-הגידול, בהגמעה של פעמיים ביממה של 3 ליטר תמיסה שמכילה 300 גרם תחליף חלב. מזון מרוכז מיוחד לעגלים ושחת לשובע.

מגיל 112 יום עד 280 יום החזקה בקבוצות. הזנה — 14 ק"ג תחמיץ תירס, מזון מרוכז לשובע. מגיל 281 יום עד 500 יום העגלים קשור רים. הזנה כמו בגיל קודם. שקילות כל 28 יום בין השעות 8—11 לפנה"צ.

24 שעות לפני השחיטה — הרעבה.

פר סימנטלר

השרולה. נסיון השנים האחרונות הוכיח כי השימוש בפרי השרולה באגודתנו מגיע כדי 5% מכלל ההזרעות. אינני מציע להרחיב את השימוש בהכלאות הבשר. אין התקופה כשרה להרחבת השימוש בפריים שלא מגזע הישראלי-פריזי, על מנת לא לפגוע במבחני הפריים הצעירים וביצוא. יחד עם זאת יכול השימוש המוגבל במסגרת הקיימת לתת נתונים השוואתיים בין הכלאות השרולה והכלאות הסימנטלר. בשנה האחרונה הוגשו להזרעה העגלות דור 1. שרולה. הזרעתם בזירמת פרי הסימנטלר אשר נבחנו בארץ מוצאם לאופן ההמלטה יכול למנוע קשיים בהמלטה, כי פרי השרולה הפועלים בארץ לא נבחנו לתכונה זאת על מבכירות (לא הוזרעו מבכירות בזיר-מתם). אגב, בפירסום האחרון של ה-מ.מ.ב. באנגליה — Better Breeding, אנו קוראים על ייבוא 5 פריים סימנטלר לשם ביצוע מבחן השוואתי להכלאות השרולה. למטרה זו תוזרענה אלפים של פרות פריזיות. הנסיון החל בחדש נובמבר 1970.

הרי מבחני הפריים שזירמתם הובאה ארצה במסגרת עיסקת החליפין:

הפיסטולה (החלקים בעלי הערך המירבי) 41.9%
החלקים בעלי הערך הטוב 32.8%
החלקים המיועדים לתעשיה 25.3%
החלוקה לפי הרבעים — הקדמיים 44.9%
— האחוריים 55.1%

בהיותי בגרמניה בוצעה עיסקת חליפין בי-זירמה, בין מוסדות הטיפוח של באוואריה ובין האגודות להזרעה בישראל, ביוזמתו של ר. בר-ענן ופרופ' קרויזליך מאוניברסיטת מינכן. מהות העיסקה היא: 1000 מנות זירמת פרי הצמרת של האגודות להזרעה בארץ מהגזע הישראלי-פריזי הוחלפו ב-1000 מנות זירמת פריים נבחרים, הטובים ביותר במהירות גדילה בי-באוואריה. מטרת העיסקה לבחון ולהשוות את הרמה הטיפוחית של הגזע השחור-לבן הגרמני לזה שבשראל. הזירמה של פרי הסימנטלר בארץ נועדה מלכתחילה להזרעה בעדרי הבקר לבשר בגולן. היות ועונת ההזרעה בבקר בגולן היתה קצרה ביותר, הזירמה הזאת לא נוצלה ורוב רובה נשאר במיכלים. אני מציע להשתמש בי-זירמה הנ"ל במרחב האגודות במקום זירמת פרי

שם הכר	מס' בנות	ק"ג חלב	סטיה	% שומן	סטיה	אופן ההמלטה
דאריוס	112	3388	+ 230	3.91	- 0.12	נורמלי
פרלון	79	3463	+ 128	4.12	+ 0.05	"
מעץ	76	3341	+ 209	4.06	- 0.01	קלה

מול — מבחן 100 יום:

38 בנות בגיל 27 ח' 13.0 ק"ג חלב ליום + 0.4 ק"ג חלב, 3.8%, - 0.04%

נראה לי שלצרכי הכלאות הבשר יש להעדיף זירמת הפריים הנבחרים הטובים ביותר בגרמניה מגזע הסימנטלר על פרי השרולה, אשר מהימנות הנתונים שלהם המתקבלים מצרפת מוטלת בספק. (על השרולה בצרפת, ברשימה נפרדת).

שבתאי רביב

„און“

שם הפר	משקלו ב-1970 (ק"ג)	מבחן גדילה עצמי (גרם ליום)	מס' בנים	תוספת ליום (גרם)
דאריוס	1160	1145	13	1188
פרלון	1060	1121	110	1160
מעץ	1000	1316	161	1200
מול	1245	1212	12	1266

בני מול ב-500 יום: + 29 בהשוואה למקבילים.
* כולם בגיל שש שנים ומעלה.